

Al-Sawalha, Mohammad – Parapatics Andrea
Az arab és az angol nyelv helyzetéről Jordániában

A tanulmány betekintést nyújt a jordániai mindennapokban és az oktatásban jelen lévő arab nyelvváltozatok rendszerébe. Röviden szól a dialektusok diglossziás helyzetéről, az egyes változatokhoz fűződő hivatalos és mindennapi attitűdökről. Mivel az angol nyelv egyre nagyobb teret hódít Jordániában is, a dolgozat az ezzel kapcsolatos gyakorlatokra és az általános viszonyulásra is kitér.

Az arab nyelv elterjedéséről és fő változatairól

Az arab nyelv ma 22 ország hivatalos nyelve, közel 300 millió ember anyanyelve (például Al-Wer – de Jong 2018). Jelen helyzete több évezred történelmének az eredménye, egyik alapja pedig az arámi nyelvnek az angol nyelv mai státuszához hasonló, ókori virágzásában keresendő. Miután az Asszír Birodalom minden irányba kiterjesztette határait az ősi Közel-Keleten, az arámi nyelv, amely a birodalom diplomáciai nyelve volt, az egész Közel-Kelet és a Földközi-tenger lingua francájává vált (Al-Jallad 2018). Az Asszír Birodalom a tudományok, a művészetek, a jogalkotás, a kereskedelem, a gazdaság és a hadászat szempontjából is fontos, innovatív és alkotó szerepet töltött be. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy nyelvük és kultúrájuk a világ többi részén is ismertté váljon (Garr 1984). Az iszlám terjeszkedése után az arámit már az arab nyelvvel együtt használták. A divánnak (az iszlám államtanácsnak) a hadsereg és a kormány számára küldött levelei sokáig szír-arámi és arab nyelven íródtak, olykor pedig görög vagy perzsa nyelven is. Abdul al-Malik ibn Marván Omajjád kalifa (uralkodása: 685–705) volt az, aki arabosította a diván levelezését, azaz elrendelte, hogy a helyi adminisztráció nyelve az arab legyen (Azban 2011), bár szóban az arámi és az arab is használatos és elfogadott volt. Számos szír szó azóta is előfordul a muszlim vallásgyakorlásban és a beszélt arab nyelvben, igaz, a formális arab nyelvet (is) használó média erőteljes hatása miatt egyre inkább visszaszorulnak. Mind az arab, mind az arámi az afroázsiai nyelvcsalád sémi ágába tartozó nyelvek (Lassner 2020): az arabot az északnyugati sémi nyelvekkel, azaz például az arámmal és a héberrel együtt a középsémi ágba sorolják (sajátosságairól részletesen angol nyelven lásd például Frutiger 1989; Al-Huri 2015).

Heath (1990) az arab nyelv alábbi három alapvető változatát különíti el: a klasszikus arabot, a modern standard arabot és a kollokvialis arabot, míg Al-War és de Jong (2018) a *standard arab* terminus alá sorolja a klasszikus és a modern standard arabot. A klasszikus arabot mint a Korán nyelvét a legtekintélyesebb arab nyelvváltozatként tartják számon. Miközben senki sem használja anyanyelveként, rendkívül fontos szerepet tölt be a vallásgyakorlásban. Számos modern irodalmi alkotás is ezen a nyelven születik, mert sok író igyekszik követni a klasszikus grammatikai formákat és normákat. A modern standard arab a klasszikus arabbal struktúrájában megegyező, de már a világ változásaiból fakadó újabb és újabb nyelvi-kommunikációs igényekhez igazodó, számos jövevényszót

is tartalmazó változat, amely általában az oktatás, a média és a munkahelyi kommunikáció hivatalos nyelve vagy éppen az irodalomé (erről tunéziai vonatkozásban részletesen, magyar nyelven lásd Dridi et al. 2020; Salah et al. 2020).

A *kollokvialis arab* egy olyan átfogó terminus, amely a beszélt arab nyelv nemzeti és területi változatait foglalja magába. Ezek jelentős mértékben különbözhetnek a standardtól és egymástól is: egy jordániai arab számára például meglehetősen nagy kihívást jelentene egy marokkói arab beszélő saját nyelvváltozatának a megértése, és fordítva. A modern standard arab ezért egyúttal közvetítő nyelvként is funkcionál akkor, amikor a különféle arab dialektusok beszélői egyébként nem értenék egymást. Míg tehát például Jordánián belül jobban ragaszkodnak a beszélők saját nyelvváltozatuk használatához, a környező országokban járva, illetve más arab országok lakóival kommunikálva már nagyobb eséllyel használják a modern standard arabot a kölcsönös megértés érdekében. Az egyes nemzeti változatoknak nincs kodifikált rendszerük, mégis találkozhatunk velük szépirodalmi alkotásokban, de a dalokban, a filmekben, a szappanoperákban, a rajzfilmekben, a reklámokban és a közösségi médiában is (Al-War – de Jong 2018). Ezen túl a kisebb nyelvjárások használata földrajzi területekhez, illetve közösségekhez kötődik, például Jordánia madani dialektusa a városban, míg a fallahi a vidéken élők informális nyelvhasználatához, a beduin pedig az ország nomád életmódot folytató törzseihez tartozik.

Az arab nyelvváltozatokkal és az angollal kapcsolatos attitűdök

Közismert tény, hogy a nyelvek, nyelvváltozatok, nyelvi formák használatát és tanulását jelentős mértékben befolyásolják az ezekhez fűződő attitűdök (Gardner 1985), ezért a következőkben erre is érdemes röviden kitérni a jordán oktatásban használt nyelvekről, nyelvváltozatokról szólva. Míg azonban például tunéziai beszélők arab (modern standard arab és tunéziai arab), francia és angol nyelvvel kapcsolatos hozzáállását több korábbi és újabb esettanulmány és átfogó kutatás is vizsgálja (például Stevens 1983; Jabeur 1999; Smari–Navracsics 2019; magyarul Dridi et al. 2020; Salah et al. 2020), a jordán közösség attitűdjeiről inkább az angol mint idegen nyelv tanulása és használata kapcsán lehet többet olvasni (például Al-Saidat 2009; Gömleksiz 2010), az arab változatokat illető viszonyulásról pedig inkább csupán részeredményeket (például Sakarna 2005; Saidat 2010; Al-Raba'a 2016). Átfogó nyelviattitűd-vizsgálat eddig még nem készült.

A különféle arab nyelvváltozatok diglossziás viszonyban állnak egymással (például Mejdell 2018). Ferguson (1959) úgy definiálja ezt a jelenséget, mint egy viszonylagosan stabil helyzetet, amelyben a nyelvek különféle változatai különféle szintű tekintéllyel és szerepekkel bírnak. Az elsődleges, presztízsváltozat a köznyelv (illetve a regionális köznyelv), amelyet a beszélők a formális oktatás során sajátítanak el, és a formális beszéd és írás nyelveként használják, míg a mindennapokban alkalmazott, elsősorban beszélt nyelvi változatok alacsonyabb státuszúak. A magas és az alacsony státuszú változatok közötti választás kevéssé szabad döntésen alapul, hiszen nemcsak társadalmilag, hanem funkciójukat tekintve is determináltak. Jelen esetben például a vallás és az oktatás nyelve mindenhol a legmagasabb presztízssű klasszikus arab, illetve modern standard arab (Al-Wer – de Jong 2018; Theodoropoulou 2018), és ezt használják a hivatalos írásos dokumentumokban, valamint a média

bizonyos területein is. Egy arab könyv általában modern standard arab vagy angol, illetve francia nyelven jelenik meg, és ugyanez a három nyelv használatos az arab világban a felsőoktatásban is, kivéve az iszlám tanulmányokat, amelyek klasszikus arab nyelven folynak.

A standard arabbal kapcsolatos hivatalos és nem hivatalos hozzáállás között ellentmondás figyelhető meg. Presztízszt tulajdonítanak neki, hiszen a különféle arab országok beszélői – tehát közel 300 millió ember – között voltaképpen közvetítő nyelvként működik, az oktatásban, a kormányzati kommunikációban és a médiában pedig elvárás is a modern standard arab ismerete. A használatához, megértéséhez kapcsolódó nehézségek miatt a gyakorlatban azonban kerülnek, amikor csak lehetséges (erről lásd a következő pontban is). Ezt az ambivalenciát Saidat (2010) eredményei is igazolják: az általa megkérdezett jordán beszélők annak ellenére is a modern standard arabot preferálják a nemstandard változatokkal szemben, hogy az előbbit rendkívül nehezen sajátítják el, vagy éppen nem is használják. A kollokvialis nyelvváltozatok értékét (amely összességében tehát alacsonyabb a modern standardhoz képest) viszont éppen jóval könnyebb nyelvtani rendszerében és az ebből következő népszerűségében látják a beszélők. Al-Raba'a (2016) észak-jordániaiak véleményét mérte fel a vidéki és a városi nyelvváltozatok helyességével, használatának a kényelmességével és a társadalomban betöltött státuszukkal kapcsolatban. Következtetései szerint csupán az idősebb vidékiek viszonyulnak pozitívan saját dialektusukhoz. A fiatalabb vidékiek és a fiatalabb városiak egyaránt a városban használt nyelvváltozatot tartják jobbnak, minden fent említett szempontból.

Az angol nyelv általános tekintélynek örvend Jordániában. Miként Al-Saidat (2009) rámutat, a jordán beszélők motiváltak a nyelv elsajátítására, amelyre elsősorban eszközként tekintenek a boldogulásukhoz, és kevésbé törekszenek az anyanyelvi szint elérésére. Az oktatás és a média alább bemutatott jellemzőin túl olyan további, globális tényezők is segítik a terjedését Jordániában, mint az IT-szakmák vagy éppen a diplomácia nyelvi elvárásai, azaz az angol mint lingua franca használatának szükségessége a munka világában, de a mindennapi élet számos területén is (Crystal 2003), így például akár egyszerűbb technológiai vagy orvosi témákban. Az angollal kapcsolatos pozitív attitűdök mindemellett nincsenek negatív hatással az arab nyelv(változatok) használatára. Noha a tudományok és a technológia világában vitathatatlanul az angol a legmagasabb presztízsű nyelv, a beszélők mind társadalmi, mind vallási szempontból hűségesek az anyanyelvükhöz is. Amara (2018) mindazonáltal arra figyelmeztet, hogy az angol nyelv térnyerése egyfajta diszkriminációt is hozott magával: azzal, hogy az angol magas szintű ismerete bizonyos munkakörök betöltésének a feltételévé vált, egyúttal a kiváltságosok nyelve is lett.

Az arab és az angol nyelv a jordániai oktatásban

Az arab világ iskoláiban a modern standard az egyedüli változat, amelyet „az” arab nyelv címén tanítanak, és ezen a nyelven készülnek a tankönyvek is (Al-Wer – de Jong 2018). Miként azonban a tunéziai helyzetet bemutató kétrészes magyar nyelvű tanulmány (Dridi et al. 2020; Salah et al. 2020) is tárgyalja, a tanárok a gyakorlatban, lehetőség szerint, az adott ország nemzeti változatát használják a tanulókkal folytatott kommunikációban, és ezen a nyelven magyarázzák el nekik a tankönyvek jóval nehezebben értelmezhető szövegét is. Ez történik Jordániában is. Erre akkor nyílik lehetőség, ha az iskolákban anyanyelvi pedagógusok dolgoznak (például Tunéziában és Jordániában), akik így nemstandard anyanyelvváltozatukat (a tunéziai, illetve a jordániai arabot) is tudják alkalmazni a tanítás nyelveként, szemben például az Egyesült Arab Emírátusok esetével, ahol főként egyiptomi, palesztin, szír vagy jordán tanárok tanítanak (1). Míg tehát az oktatás hivatalos nyelve Jordániában is a modern standard arab, a tanárok és a tanulók közötti kommunikációé inkább a jordániai arab.

Ám még a jordániai arab sem azonos a tanulók vernakuláris nyelvhasználatával, azzal a nyelvvel, amelyet a legtöbb tanuló anyanyelvként sajátít el és használ családjá körében, a mindennapokban. Az iskolában használt változatot Mitchell (1986) nyomán *művelt beszélt arab* terminussal is el lehet különíteni (*Educated Arabic*; erről tunéziai kontextusban magyarul lásd Dridi et al. 2020), amelynek írott változata szintén nehezebb a vernakulárishoz képest (Zughoul 1980), a szóbeliségben azonban nagyobb szabadságot ad a beszélőinek, mert magába foglalja a tanulók nyelvjárási sajátosságait is, amelyeket nem feltétlenül hibaként értelmez (társadalmi megbélyegzés viszont kapcsolódhat hozzá, lásd Ferguson 1959; Hussein 1980). A mindennapokban azok az oktatók, akik kollokvialis arab nyelven tartják az óráikat, népszerűbbek a tanulók körében, mint azok, akik modern standard arabot használnak, hiszen az előbbi nagyobb kényelmet biztosít a hallottak feldolgozásában, megértésében. Ekképpen a jordániai oktatás voltaképpen az arab nyelv minden olyan aspektusával megismerteti a tanulókat, amely életük későbbi szakaszaiban fontos lehet a számukra.

Az angol nyelv helyzete Jordánia oktatási rendszerében több változáson ment keresztül a 20. század folyamán. 1916 és 1946 között az ország brit megszállás alatt állt. Ezalatt az angolt tanították első idegen nyelvként, de a függetlenség 1946-os kivívása után is ez maradt a középiskolában, sőt már tizenegy éves kortól kezdve. Az 1990-es évek óta már hatéves kortól tanítják az angolt, a (modern standard) arabbal párhuzamosan. Heti óraszámát tudományterületenként különböztö: korábban a természettudományos órák közül egy, a humán jellegű órák közül kettő folyt angol nyelven, majd az 1990-es évektől kezdve ez a szám hét, illetve kilenc órára nőtt, vagyis az utóbbi évtizedek óta jóval szélesebb körben használják az angolt minden jordániai iskolában. Mindez a nyelv további terjedéséhez vezetett a felsőoktatásban is. Jelentősen megnövekedett az angol szakokon tanuló hallgatók száma, és egyre gyarapszik az ország angol nyelvet oktató intézményeinek a száma is. Míg 1962-ben egyetlen ilyen létezett, és 22 angoltanár dolgozott országszerte, 1976 és 1985 között már három angol nyelvű oktatási intézmény állt, 2016-ra pedig harminc. Ezzel összefüggésben Jordánia angol szakos tanári állománya is fokozatosan és jelentős mértékben bővül(t) (Alhabahba et al. 2016).

Az arab és az angol a jordániai médiában

A szóban forgó nyelvek, illetve nyelvváltozatok elsajátításának, gyakorlásának egyik fontos forrását jelentik, jelenthetik a különféle médiumok is, ezért ezekkel külön foglalkozunk a jelen alpontban (a kérdésről részletesebben lásd Tweissi 2021).

A sajtót tekintve az arab nyelvű periodikákon túl könnyen elérhető a lakosság számára a *Financial Times* vagy a *Wall Street Journal*, de helyben is készülnek angol nyelvű újságok: a *Jordan Today* például egy egyre népszerűbbé váló helyi, mégis angol nyelvű napilap. A rádiószolgáltatás példája találoan összegzi az arab nyelvváltozatok fent bemutatott megoszlását a médiában: míg a hírek nyelve a modern standard arab, a beszélgetős műsorokban már a jordániai arabot használják, akárcsak a hazai slágerekben, amelyekben további kollokvialis elemek is előfordulhatnak. A rádió emellett mindennap közöl híreket és egyéb műsorokat angol nyelven is, és természetesen dalokat, amelyeket olykor a tanításban is alkalmaznak (Sakarna 2005; a témáról lásd még Tweissi 2021).

A televíziós hírműsorok nyelve szintén elsősorban a modern standard arab, és ezzel a változattal találkozhatnak a beszélők a tudományos-ismeretterjesztő műsorok, a dokumentumfilmek és a természetfilmek narrációjában is, míg a könnyedebb tartalmak kollokvialisabb nyelven szólalnak meg. A modern standard arabnak mint az arab országok lingua francájának a jelenléte, pontosabban elvárása a fent említett műsorokban egyúttal annak a lehetőségét is megadja, hogy más, környező országokból származó bemondókat is alkalmazhassanak például Jordániában is. Az ilyen munkatársaknak az adott országétól eltérő anyanyelvjárása, dialektusa egy másik, könnyedebb szegmensben vagy műsorban akár meg is mutatkozhat, ami további szintet visz a média és ennek hatásaként a nézők nyelvhasználatába.

A televíziós csatornák emellett számos külföldi, angol nyelvű műsort, filmet, sorozatot is sugároznak, amelyeket leginkább eredeti hangsávval, feliratozva vagy anélkül néznek, és általában csupán a rajzfilmekhez készül arab szinkron. Egyre gyakoribb az angol szakszók használata már a hírműsorokban és a reklámokban is, és ez ki is alakított egy olyan attitűdöt, hogy az így hirdetett termékeket sokan értékesebbnek, divatosabbnak tartják. E szavak, kifejezések egy része olyan kölcsön- vagy jövevényszó, amelynek nincs arab megfelelője, és fordítva is előfordul az egyébként angol nyelvű műsorokban olyan arab kifejezés, amely angolra lefordíthatatlan volna.

A közösségi médiában még több példát találhatunk angol nyelvi kölcsönzésekre. A jordániai fiatalok körében különösen gyakori a kódkeverés a kollokvialis arab és az angol nyelv között, sőt ugyanez markánsan jellemző egyébként a jordániai egyetemi kurzusok nyelvhasználatára is (Alkhawaldeh 2019; Al-Ahdal 2020). A standard helyesírási és nyelvtani szabályok háttérbe szorítása a (jordániai) arab nyelv esetén is jellemzik ezt a felületet, és ezt a beszélők egy része negatív kritikával illeti. Az írásjelek gyakran elmaradnak, a szavakat sokszor emotikonok, emoji és egyéb vizuális megoldások helyettesítik, emellett új (szleng) szavak, kifejezések születnek, vagy éppen kerülnek át egy másik nyelvből, és terjednek – akkor is, ha ezeknek létezik arab megfelelőjük.

Végül egy további olyan szemponttal is számolhatunk ma már a jordániai nyelvhasználati szokások és attitűdök változásában, amely a hagyományosabb és az újabb média metszetében áll. Sok más

országához hasonlóan Jordániában is kiemelt népszerűségnek örvend néhány rádiós és televíziós bemondó, műsorvezető, akik influenszerként nyelvhasználatukkal is hatással vannak a hallgatókra, nézőikre, követőikre, legyen szó szóbeli és írott, standard és nemstandard arab változatokról, az angol nyelvi átvételekről, illetve az ezekkel kapcsolatos viszonyulásról.

Összegzés

Noha hivatalosan a modern standard arab az oktatás nyelve Jordániában is, ennek az országnak a gyakorlatában is megjelennek a kollokvialis változatok a tanulókkal folytatott kommunikációban. A standard minden nehézségével együtt is a legfőbb presztízs változat, a mindennapok nyelve azonban a jordániai arab, illetve ennek nyelvjárásai. A későbbi boldogulás kulcsaként tanult angol egyre nagyobb teret hódít Jordániában is, az oktatásban, a médiában és a munka világában egyaránt.

A tanulmány az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-5 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült. A tanulmány második szerzője annak elkészítésekor a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János kutatási ösztöndíjában részesült.

Irodalom

- Al-Ahdal, Arif 2020. Code Mixing in Arabic Conversations of College Students: A Sociolinguistic Study of Attitudes to Switching to English. *Asian ESP Journal* 1: 6–19.
- Al-Huri, Ibrahim 2015. Arabic Language: Historic and Sociolinguistic Characteristics. *English Literature and Language Review* 14: 28–36.
- Al-Jallad, Ahmad 2018. The earliest stages of Arabic and its linguistic classification. In: Benmamoun, Elabbas – Bassiouney, Reem (eds.) *The Routledge Handbook of Arabic Linguistics*. Routledge. London – New York. 315–331.
- Al-Raba'a, Basem Ibrahim Malawi 2016. Language Attitudes toward the Rural and Urban Varieties in North Jordan. *Al-'Arabiyya* 49: 67–89.
- Al-Saidat, Emad M. 2009. English in Jordan: Attitudes and prestige. *Indian Journal of Applied Linguistics* 2: 155–167.
- Al-Wer, Enam – de Jong, Rudolf 2018. Dialects of Arabic. In: Boberg, Charles – Nerbonne, John – Watt, Dominic (eds.) *The Handbook of Dialectology*. Wiley Blackwell. Oxford. 523–534.
- Alhabahba, Mohammad Madallh – Pandian, Ambigapathy – Mahfoodh, Omer Hassan Ali – Kris Gritter (reviewing editor) 2016. English language education in Jordan: Some recent trends and challenges. *Cogent Education* 1. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2016.1156809> (2021. november 3.)
- Alkhwaldah, Ahmad 2019. Code-Switching Between Arabic and English: Reasons, Types and Attitudes as Expressed by EFL Female Students at Imam Muhammad Ibn Saud Islamic University. *International Journal of English Linguistics* 6: 135–147.

- Amara, Muhammad 2018. Challenges of Arabic language education policies in the Arab World. In: Benmamoun, Elabbas – Bassiouney, Reem (eds.) *The Routledge Handbook of Arabic Linguistics*. Routledge. London – New York. 546–559.
- Azban, Ahmad Kamal 2011. *Diwan Baladna: The Unprecedented Spoken Arabic Dictionary*.
- Crystal, David 2003. *English as a Global Language*. 2nd ed. Cambridge University Press. Cambridge.
- Dridi, Taysir – Salah, Rania – Parapatics Andrea 2020. Nyelvhasználat és (anya)nyelvi nevelés Tunéziában I. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <https://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=842> (2021. november 3.)
- Ferguson, Charles A. 1959. Diglossia. *Word* 15/2: 325–340.
- Frutiger, Adrian 1989. *Signs and symbols: Their design and meaning*. Van Nostrand Reinhold. New York.
- Gardner, Robert C. 1985. *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. Edward Arnold. London.
- Garr, W. Randall 1984. *Dialect Geography of Syria-Palestine, 1000-586 B.C.E.* University of Pennsylvania Press. Philadelphia.
- Gömleksiz, Mehmet Nuri 2010. An evaluation of students' attitudes toward English language learning in terms of several variables. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 9: 913–918.
- Heath, Peter 1990. Proficiency in Arabic Language Learning: Some Reflections on Basic Goals. *Al-'Arabiyya* 1/2: 31–48.
- Hussein, R. 1980. *The Case of Trigglossia in Arabic with Special Emphasis on Jordan*. PhD Thesis. State University of New York.
- Jabeur, Mohamed 1999. Attitudes towards English, French and Arabic among Tunisian teenagers. In: Manai, Adel (ed.) *American and British interactions, perspectives and images of North Africa*. Publici. Tunis. 190–207.
- Lassner, Jacob 2020. *Middle Eastern Politics and Historical Memory: Martyrdom, Revolution, and Forging National Identities*. I. B. Tauris. London.
- Mejdell, Gunvor 2018. Diglossia. In: Benmamoun, Elabbas – Bassiouney, Reem (eds.) *The Routledge Handbook of Arabic Linguistics*. Routledge. London – New York. 332–344.
- Mitchell, Terence Frederick 1986. What is Educated Standard Arabic? *International Journal of the Sociology of Language* 61: 7–32.
- Saidat, Ahmad Mahmoud 2010. Language attitude: The case of Jordan. *International Journal of Academic Research* 6: 235–243.
- Sakarna, Ahmad Khalaf 2005. The Linguistic Status of the Modern Jordanian Dialects. *Arabica* 4: 522–543.
- Salah, Rania – Dridi, Taysir – Parapatics Andrea 2020. Nyelvhasználat és (anya)nyelvi nevelés Tunéziában II. *Anyanyelv-pedagógia* 3. <https://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=855> (2021. november 3.)
- Smari, Ibtissem – Navracsics, Judit 2019. Multilingualism and its impact on identity: a Tunisian case study. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 1: 1–24.

Stevens, Paul B. 1983. Ambivalence, modernisation and language attitudes: French and Arabic in Tunisia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 2–3: 101–114.

Theodoropoulou, Irene 2018. Social status, language, and society in the Arab World. In: Benmamoun, Elabbas – Bassiouney, Reem (eds.) *The Routledge Handbook of Arabic Linguistics*. Routledge. London – New York. 371–386.

Tweissi, Basim 2021. Jordan: Media's Sustainability during Hard Times. In: Richter, Carola – Kozman, Claudia (eds.) *Arab Media Systems*. Open Book Publishers. 55–73. <https://books.openbookpublishers.com/10.11647/obp.0238/title.xhtml> (2021. november 3.)

Zughoul, Muhammad Raji 1980. Diglossia in Arabic: Investigating Solutions. *Anthropological Linguistics* 22: 201–217.

(1) United Arab Emirates Teaching Profession. <https://education.stateuniversity.com/pages/1613/United-Arab-Emirates-TEACHING-PROFESSION.html> (2021. november 3.)

Al-Sawalha, Mohammad – Parapatics, Andrea: Ont he Situation of Arabic and English in Jordan

Az írás szerzőiről

Al-Sawalha, Mohammad

doktori hallgató

Pannon Egyetem

Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Többnyelvűségi Doktori Iskola, Veszprém

msawalha1994[kukac]gmail.com

Parapatics Andrea

egyetemi docens

Pannon Egyetem

Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Veszprém

parapatics.andrea[kukac]mftk.uni-pannon.hu